

ASKERİ VESAYET BAĞLAMINDA TEKNOKRASİ: KURAMSAL BİR TARTIŞMA

Ali İhsan ÖZDEMİR¹

Ayfer GENÇ YILMAZ²

Öz

Teknokrasinin yalnızca teknik bir yönetim biçimi olarak ele alınmasının ötesine geçmeyi amaçlayan bu çalışma, kavramın farklı kullanım biçimlerini ve dönüşen yapısını, askerî vesayet rejimleriyle kurduğu ilişki bağlamında kuramsal düzeyde tartışmaya çalışmıştır. Uzmanlık bilgisine dayalı yönetim anlayışları, demokratik temsiliyetin zayıfladığı dönemlerde devreye sokulmakta ve yönetsel karar süreçlerinde belirleyici hâle gelmektedir. Bu çerçevede teknokratlar, yalnızca teknik alanlara odaklanan uygulayıcılar olmanın ötesinde, siyasal alanın yeniden biçimlendirilmesinde etkin roller üstlenen stratejik aktörler olarak konumlandırılmaktadır. Özellikle askerî müdahaleler sonrasında yapılandırılan geçici yönetimlerde teknokratlara yönelmesi, bu aktörlerin disiplinli, tarafsız ve öngörülebilir yapıları sayesinde kurumsal güven ortamına katkı sundukları düşüncesiyle ilişkilidir. Bunun yanı sıra, teknokratların sivil kökenli, ideolojik angajmandan uzak ve uzmanlık temelli profilleri sayesinde, askerî rejimlerin dış dünyaya daha meşru ve rasyonel bir yönetim modeli sunduğu izlenimi yaratılmakta; bu da uluslararası alanda kabul görme çabalarına katkı sağlamaktadır. Makale, teknokratların karar alma süreçlerinde askerî yapıların yönetsel stratejilerine uyum gösteren aracı figürler olarak işlev gördüğünü dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda teknokrasi, yalnızca rasyonel yönetim araçlarının toplamı olarak değil; otoriter yapılar açısından, alanında uzman kişilerin siyasal vesayet altında yönetime getirildiği bir iktidar biçimi olarak ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Teknokrasi
Askerî Vesayet
Sivil-Asker İlişkileri
Siyasal Meşruiyet

Makale Hakkında

Teorik Makale

Gönderim Tarihi : 05.06.2025
Kabul Tarihi : 25.07.2025
E-Yayın Tarihi : 15.03.2026
DOI : 10.58702/teyd.1715121

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: alihsanozdemir@outlook.com, ORCID: 0009-0002-8609-0264.

² Doç. Dr., İstanbul Ticaret Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: ayfergenc@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4714-0639.

TECHNOCRACY IN THE CONTEXT OF MILITARY TUTELAGE: A THEORETICAL DISCUSSION

Abstract

Rather than considering technocracy solely as a technical form of government, this study discusses the different uses and transforming structure of the concept within the context of its relationship with military tutelage regimes. Governments based on expert knowledge are deployed during periods when democratic representation is weakened and these governments play a decisive role in administrative decision-making processes. In this framework, technocrats are positioned not merely as practitioners focused on technical areas, but as strategic actors undertaking active roles in reshaping the political sphere. The tendency to turn to technocrats, especially in interim administrations structured after military interventions, is related to the idea that these actors contribute to an environment of institutional trust due to their disciplined, impartial, and predictable natures. In addition, technocrats' civilian origin, ideological detachment and expertise-based profiles create the impression that military regimes offer a more legitimate and rational model of governance to international observers, which in turn contributes to their efforts to gain international acceptance. The article highlights that technocrats function as intermediary figures who support administrative strategies of military structures in decision-making processes. In this regard, technocracy is not considered merely as the sum of rational administrative tools, but as a form of power within authoritarian structures, where experts in their fields are brought into governance under political tutelage.

Keywords

Technocracy
Military Tutelage
Civil-Military Relations
Political Legitimacy

Article Info

Theoretical Article

Received : 05.06.2025
Accepted : 25.07.2025
Online Published : 15.03.2026
DOI : 10.58702/teyd.1715121

Kaynakça Gösterimi: Özdemir, A. İ. ve Genç Yılmaz, A. (2026). Askerî vesayet bağlamında teknokrasi: Kuramsal bir tartışma. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 7 (1), 51-70.

Citation Information: Özdemir, A. İ. ve Genç Yılmaz, A. (2026). Technocracy in the context of military tutelage: A theoretical discussion. *Journal of Society, Economics and Management*, 7 (1), 51-70.

GİRİŞ

Günümüzde yönetim biçimleri hızlı bir dönüşüm içerisinde ve bu dönüşüm, kurumların yapısal işleyişinin yanı sıra karar alma süreçlerinde etkili olan aktörlerin niteliğini de dönüştürmektedir. Özellikle küreselleşme, teknolojik gelişmeler ve yönetim odaklı yaklaşımlar sonucunda, klasik siyasal temsil mekanizmalarının yerini uzmanlık bilgisine dayanan karar alma biçimleri almaktadır. Bu bağlamda, teknokratik bilgiye ve uygulama becerisine sahip aktörler, karar süreçlerinde giderek daha belirleyici roller üstlenmektedir. Kazancı (1972), teknokratın kim olduğunun ya da hangi niteliklere sahip birinin teknokrat sayılabileceğinin üzerinde uzlaşıya varılmış kesin ölçütlerle tanımlanmasının zor olduğunu belirtmektedir. (s. 15). Bu bağlamda, bazı dönemlerde toplumsal sorunların daha karmaşık bir hâl alması ve karar alma süreçlerinin teknik bilgi gerektiren bir zemine oturması, geleneksel siyasal temsil biçimlerinin sorgulanmasına neden olabilmektedir. Bu süreçte, karar alma mekanizmalarında uzmanlık bilgisine sahip aktörlerin öne çıkması, 'teknokrasi' kavramının yalnızca teknik katılımı sınırlı kalmadığını; aynı zamanda siyasal iktidarın biçimlenişine ve temsiliyetin uzmanlık ekseninde dönüşmesiyle ilişkilendirildiğini göstermektedir. Bu gelişmeler, teknokrasi kavramının yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmakta ve yeni kuramsal tartışmaları beraberinde getirmektedir.

Teknokrasi, ilk bakışta veriye dayalı ve tarafsız bir yönetim biçimi gibi görünse de bu yapının demokratik temsiliyetle çelişen yönleri giderek daha görünür hâle gelmiştir. Kriz dönemlerinde, halkın yerine 'iş bilen uzmanların' yönetime çağırılması; etkinlik, verimlilik ve düzen söylemleri etrafında şekillenen yeni bir meşruiyet anlayışını ortaya koymaktadır. Bu durum, siyasal alanın teknik bilgiyle yeniden tanımlanmasına ve meşruiyetin uzmanlık temelli kurgulanmasına işaret eder. Centeno (1993), teknokrasiyi yalnızca bir yönetim tekniği değil, seçkin kurumlar eliyle toplumun yönlendirildiği bir siyasal düzen biçimi olarak tanımlar (s. 314). Larson (1972) ise teknokratik meşruiyetin, görünüşte tarafsızlık iddiasına sahip olsa da gerçekte siyasal iktidarın ideolojik biçimde yeniden üretildiği bir yapıya dayandığını savunur (s. 11-15). Bu yönüyle teknokrasi, bilimsel bilgi aracılığıyla iktidar üreten, ancak, siyasal katılımı sınırlandıran bir otorite biçimi olarak değerlendirilmelidir.

Modern yönetim anlayışının dönüşümü, teknokratların yönetsel yapılara katılımıyla birlikte yalnızca işleyişteki pratik değişiklikleri kapsamakla kalmaz; aynı zamanda otoritenin bilgiye dayalı yeniden inşasını da ifade eder. Kazancı'nın (1972) değerlendirmelerine göre, üst düzey yönetim kademelerinde etkili olan geleneksel bürokratik aktörler, zamanla teknik uzmanlığa sahip profesyonellerle yer değiştirmiş; böylece teknokratlar yönetim süreçlerinde merkezi bir konum üstlenmiştir (s. 23-24). Keskin (2016), bu gelişmeyi güncellenmiş teknokrasi kuramı çerçevesinde ele alarak, modern demokrasilerde karar alma süreçlerinin giderek teknik eğitilmiş bilimsel seçkinlerin etkisi altına girdiğini ve çözüm modellerinin teknik rasyonalitede yoğunlaştığını vurgular (s. 183-184). Bu iki yaklaşım, teknokratik yönetim biçimlerinin hem yönetsel tercihlere hem de siyasal ve kurumsal dönüşümlere dayandığını ortaya koyar. Literatürde teknokrasi genellikle kriz dönemlerinde ortaya çıkan geçici ve işlevsel bir model olarak ele alınmakta; ancak, bu modelin, askerî vesayet gibi denetimci rejimlerle kurduğu yapısal ve ideolojik bağ çoğu zaman göz ardı edilmektedir.

Bu çalışma, teknokrasi ve askerî vesayet ilişkisini kuramsal bir düzlemde ele almayı amaçlamaktadır. Özellikle temsil krizlerinin yaşandığı ve demokratik meşruiyetin zayıfladığı

dönemlerde, teknokratik yönetim biçimlerinin siyasal karar alma süreçlerinde nasıl etkinleştiği ve bu yönetimlerin askerî vesayet rejimleriyle kurduğu yapısal ilişki, çalışmanın temel araştırma alanını oluşturmaktadır. Çalışmanın temel araştırma sorusu şu şekilde ortaya konulmaktadır: 'Askerî vesayet rejimlerinde teknokratik yönetim biçimleri nasıl meşrulaşır ve asker-sivil ilişkilerinde nasıl bir aracı rol üstlenir?'

Bu çerçevede makale, teknokratik yönetimlerin yalnızca teknik bir çözüm modeli değil, aynı zamanda siyasal ve ideolojik bir işlev üstlenen otorite biçimleri olduğunu savunmaktadır. Bu bağlamda çalışma, teknokrasinin askerî vesayet rejimleri içerisindeki rolünü, uzmanlığa dayalı otoritenin nasıl kurumsallaştığını ve bu otoritenin siyasal temsiliyeti ne şekilde ikame ettiğini kuramsal bir düzeyde ortaya koymaktadır. Teknokratik yönetimlerin kriz dönemlerinde işlevsel bir tercihin ötesinde, demokratik meşruiyetin askerî vesayet bağlamında teknik bilgiye dayalı otoriteyle nasıl yer değiştirdiği ve bu durumun yeni bir yönetim paradigması olarak nasıl işlev kazandığı tartışılacaktır.

Çalışma, nitel araştırma yöntemi temelinde yapılandırılmış olup, kuramsal içerik analizi yaklaşımına dayanmaktadır. Araştırmada, teknokrasi ve askerî vesayet kavramlarına ilişkin akademik kitaplar ve makaleler incelenmiş; bu kavramların yalnızca tanımlanması değil, aynı zamanda tarihsel ve kuramsal bağlamlar içinde taşıdığı anlamların çözümlenmesi hedeflenmiştir. Bu analiz sürecinde, metinlerdeki açık kavramsal çerçevelerin yanı sıra, kullanılan kuramsal yaklaşımlar, meşruiyet vurguları ve iktidar ilişkilerine dair söylemler de dikkate alınmıştır. Bu yönüyle çalışma, temel araştırma niteliği taşımaktadır. Temel araştırmaların amacı, "sosyal dünyadaki olguların anlaşılmasına, olaylar arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılmasına, sosyal gerçekliğin anlaşılmasına yönelik kuram geliştirme ve test etmeye yönelik" bilgi üretmektir (Gürbüz ve Şahin, 2018, s. 100). Bu doğrultuda, çalışmanın hedefi, doğrudan bir uygulama ya da politika geliştirmek değil, kuramsal tartışmalar üzerinden siyasal temsil, teknik meşruiyet ve otorite biçimlerine ilişkin bilgi birikimine katkı sağlamaktır.

Bu doğrultuda, makalede teknokrasi kavramının tarihsel ve kuramsal temelleri ele alınmakta; teknokratik yönetim biçimlerinin siyasal sistem içindeki yeri üzerine teorik bir tartışma yürütülmektedir. Ardından, teknokrasinin askerî vesayet rejimleriyle kurduğu ilişki, meşruiyet, otorite ve sivil-asker dengesi bağlamında incelenmektedir. Kuramsal çerçevenin somut düzeyde test edilmesi amacıyla, Türkiye'de 1971 askerî müdahalesi sonrasında kurulan teknokratik hükümetler vaka analizi yöntemiyle değerlendirilmekte; ayrıca farklı ülke örneklerinden yararlanılarak teknokrasinin otoriter sistemlerdeki pratik görünümleri karşılaştırmalı bir perspektif içinde analiz edilmektedir.

1. Teknokrasi Kavramının Kuramsal Temelleri

1.1. Teknokrasi ve Teknokratik Hükümetler Üzerine

Teknokrasi, farklı tarihsel ve siyasal bağlamlarda değişen içeriklere sahip olmakla birlikte, genel olarak bilimsel ve teknik uzmanlığın siyasal karar süreçlerinde belirleyici hâle geldiği bir yönetim biçimini ifade eder. Sophie Haring'in (2010) aktardığına göre, Dietrich Herzog teknokrasiyi, demokratik yollarla seçilmiş temsilciler yerine, bilimsel uzmanlığa sahip kişilerin -özellikle mühendis ve teknikerlerin- karar alıcılar olarak işlev gördüğü bir egemenlik biçimi olarak tanımlar (s. 243). Bu yaklaşımı, siyasal meşruiyetin bilgi ve uzmanlık temelli bir otoriteye dayandığı teknokratik yönetim anlayışını vurgular. Benzer şekilde Reinhart Beck ise

teknokrasiyi “siyasi kararların yalnızca modern teknolojinin sözde nesnel gerekliliklerine ve yasalarına göre alındığı bir toplum ve siyaset sistemi” olarak tanımlar (aktaran Haring, 2010, s. 243). Bu iki anlayışta siyasal karar alma süreçleri, teknik zorunlulukların nesnel olduğu varsayımıyla, teknik kadrolara devredilmektedir. Bu bağlamda, teknokrasinin yalnızca yönetsel verimlilikle sınırlı bir kavram olmadığını, aynı zamanda siyasal alanı teknik bilgi temelinde yeniden yapılandıran ideolojik bir çerçeve sunduğu ifade edilebilir.

Türkiye’de teknokrazi üzerine çalışan Örnek (1975)’e göre: Teknokrazi, rasyonel bir toplum işleyişi amaçlar. Toplumsal yaşantının gelişmesinin denetim altında tutulabileceğinden hareket ederek bilimsel hesaplarla yarımlar biçimlendirilir. Geleceğin, önceden yüksek bir zekâ ve düşünüş tarafından titizlikle hesaplanması ve hazırlanması idealinin gerçekleşebilir olup olmaması ayrı bir sorundur. Ancak şurası besbelli ki demokrasi böyle bir ereğe uygun bir araç değildir (s. 130). Bu değerlendirme, teknokrasinin yalnızca teknik bilgiye dayalı bir yönetim biçimi olarak tasarlanmadığını; aynı zamanda demokratik temsil ilkeleriyle çeşitli yönlerden gerilim içinde olan bir otorite anlayışını da barındırdığını göstermektedir. Bu bağlamda teknokrazi, siyasal alanın bilimsel uzmanlık aracılığıyla yeniden şekillendirilebileceği yönündeki düşünsel eğilimin bir yansıması olarak da değerlendirilebilir.

Teknokratik hükümetler, bu anlayışın kurumsallaşmış hâli olarak ortaya çıkar. Bu tür yönetimlerde görev alan teknokratlar genellikle siyasi partilerle zayıf bağlara sahip, ideolojik yönelimleri silik ve kararlarını teknik rasyonalite temelinde şekillendiren kişilerden oluşur. John G. Gunnell (1982), teknokrazi düşüncesinin Saint-Simon’un teknik bilgiye dayalı toplum idealinden esinlendiğini ve Bacon, Comte ile Weber’in katkılarıyla evrilerek, siyasal iktidarın bilgi temelli rasyonalite ile yeniden yapılandırılması çabasına dönüştüğünü belirtir (s. 394-395). Bu çerçevede teknokratik hükümetler, Weberyen bürokratik rasyonalitenin bir uzantısı olarak, uzmanlıkla meşruiyet üretmeye yönelir. Bu düşünsel çerçeve yalnızca yönetsel pratikleri dönüştürmekle kalmaz; otoritenin meşruiyetini de teknik bilgi temelinde yeniden tanımlar. Centeno ve Wolfson (1997), teknokratları ‘uzmanlaşmış elitler’ olarak tanımlar ve bu figürlerin bilgi temelli yönetişimi temsil ettiklerini, halkın doğrudan katılımına dayalı temsili yapılar karşısında farklı bir meşruiyet kaynağı sunduklarını belirtir. Böylece teknokratik hükümetlerde iktidarın dayanağı, demokratik temsilin yerine teknik otoriteye kayar (s. 218-219).

Amerikan teknokrazi hareketini tarihsel perspektiften inceleyen William E. Akin, özellikle 1930’larda yaşanan Büyük Buhran döneminde teknokrat figürünün kriz çözüm aracı olarak öne çıktığını aktarır. Akin’e göre, bu dönemde teknokratlar yalnızca ekonomik alanlarda değil, siyasal sistemin yeniden düzenlenmesinde de belirleyici rol oynamışlardır (aktaran Nelson, 1978, s. 105-106). Bu analiz, teknokratik yönetimin yalnızca işlevlerle sınırlı olmayan, bütüncül bir siyasal vizyona dayandığını gösterir.

Peter Meiksins (2000), teknokratların çoğu zaman tarafsızlık iddiasıyla siyasal tercihleri hayata geçirdiğini ve teknokrasinin objektif bir sistem görünümüne rağmen belirli bir ideolojik zemin üzerinde yükseldiğini vurgular (s. 503-506). Bu yaklaşım, teknokratik hükümetlerde yer alan aktörlerin yalnızca teknik görevleri yerine getirmekle kalmayıp, siyasal kararların biçimlendirilmesinde de etkin roller üstlendiğini göstermektedir. Harold James (2021), teknokratların özellikle savaş ve ekonomik kriz dönemlerinde, temsili kurumların işlevselliğini yitirdiği anlarda ön plana çıktığını vurgular (s. 162). Bu tür olağanüstü

koşullarda, halk iradesine dayalı süreçler zayıflarken, teknik bilgi ve yönetsel uzmanlık, meşruiyetin başlıca dayanağı hâline gelir. James'in analizinden hareketle, teknokratlar bu bağlamda siyasal temsil mekanizmalarının yerini alan, uzmanlık odaklı karar verici figürler olarak yorumlanabilir. Savaş ekonomilerinde üretim, dağıtım ve kaynak planlaması gibi alanlarda teknik otoritenin belirleyici hâle gelmesi, demokratik süreçlerin geçici olarak geri planda kaldığı yönetsel modellerin oluşmasına zemin hazırlar. Bu doğrultuda teknokratik yönetim, yalnızca pratik çözüm üretme amacıyla sınırlı kalmaz; aynı zamanda kriz dönemlerinde yönetsel sürekliliği sağlayan alternatif bir paradigma olarak işlev görebilir.

Teknokratik hükümetler, genellikle kriz dönemlerinde ortaya çıkan geçici teknik çözümler olarak değerlendirilse de bu çalışma söz konusu yönetim biçimlerini siyasal iktidarın yeniden kurgulanmasında etkili olan kalıcı kurumsal düzenlemeler olarak ele almaktadır. Teknik uzmanlık ile siyasal meşruiyet arasında kurulan bu özgün bağ, yalnızca yönetsel işlevsellik üzerinden değil, ideolojik ve temsilî boyutlarıyla birlikte incelenmeyi gerektirir. Bu doğrultuda teknokrasi, modern siyasal düzenlerin dönüşümünde hem araçsal hem de kurucu bir role sahip bir yönetim paradigması olarak değerlendirilmektedir.

Literatürde sıklıkla teknokrasinin yönetsel verimlilik veya kriz yönetimi odaklı yorumlandığı görülmektedir. Oysa bu çalışma, teknokrasiyi otoriter yapılarla kurduğu stratejik ittifaklar üzerinden okuyarak iki önemli katkı sunmaktadır: İlki, teknokratik yönetimlerin askerî vesayet bağlamında nasıl sistematikleştirildiğini ortaya koymaktır. İkincisi ise, teknik bilgiye dayalı otoritenin siyasal temsil mekanizmalarıyla olan sınırlarını kuramsal düzeyde tartışmaya açmaktır. Böylece teknokrasiye dair mevcut tartışmalar, yalnızca yönetsel değil, aynı zamanda meşruiyet üretimi, otorite paylaşımı ve ideolojik inşa boyutlarıyla yeniden çerçevelenmektedir.

1.2. Teknokrasi Kavramının Tarihsel Gelişimi

Teknokrasi kavramı, literatürde genellikle 19. yüzyıl Fransız sosyalizmi ve pozitivist düşüncenin etkileriyle ilişkilendirilir. Gunnell'e (1982) göre, bu dönemde Saint-Simon ve Auguste Comte gibi düşünürler, toplumsal düzenin bilimsel bilgi ve uzmanlık ilkeleri doğrultusunda yeniden yapılandırılması gerektiğini savunmuşlardır (s. 394-396). Özellikle Saint-Simon'un, mühendisler ve bilim insanlarından oluşan bir 'endüstri konseyi' aracılığıyla toplumun yönetilmesini öneren yaklaşımı, teknokratik düşüncenin erken biçimlerinden biri olarak değerlendirilebilir.

Kavramın kökenine bakıldığında ise, 'teknokrasi' terimi Yunancada 'sanat' ya da 'beceri' anlamına gelen *tekhne* ile 'iktidar' anlamına gelen *kratos* sözcüklerinin birleşiminden oluşmaktadır. Bu etimolojik yapı, bilgi ve iktidar ilişkisini temel alan bir yönetim anlayışını ifade etmektedir (Perinçek, 1967, s. 122). "Kratos son eki, bürokrasi kavramını demokrasi, aristokrasi, teknokrasi gibi iktidarla/yönetmekle ilişkili bir hâle getirerek uzun yıllar tartışılmasının da önünü açmıştır" (Çetin, 2011, s. 313).

20. yüzyılın başlarından itibaren, özellikle siyasal ve ekonomik kriz dönemlerinde teknokrasi modern bir siyasal çözüm önerisi olarak daha belirginleşmiştir. 1930'lu yıllarda, Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan Büyük Buhran, teknokratik düşüncenin siyasal alanda daha fazla görünür olmasına neden olmuştur. Bu dönemde mühendisler ve enerji

planlamacıları, rasyonel bilgiye dayalı bir yönetim anlayışıyla mevcut sistemin yeniden inşa edilmesini savunmuşlardır (Meiksins, 2000, s. 501-503).

Teknokrasi, özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında birçok ülkede sadece geçici bir kriz yönetimi aracı biçiminde değil, aynı zamanda modernleşme sürecinin doğal bir sonucu olarak kurumsallaşmıştır. Bu dönemde teknik bilgiye ve merkezi planlamaya dayalı kamu yönetimi anlayışı, devlet aygıtının yeniden düzenlenmesinde önemli rol oynamıştır.

Teknokrasi, günümüzde siyaset kuramı içerisinde yeniden ele alınan kavramlar arasında yer almaktadır. Anders Esmark (2020), teknokratik yönetimi yalnızca uzmanlara dayalı bir model olarak görmekle kalmaz; aynı zamanda halk egemenliğini gölgede bırakan ve siyasal karar alma süreçlerini teknik bilgiye hapseden bir yönetim tarzı olarak değerlendirir (s. 5-6). Bu yaklaşım, çağdaş teknokrasinin teknik rasyonalitenin ötesinde siyasal bir duruş içerdiğine işaret eder. Böylece teknokrasi, zamanla yönetim mekanizmalarının ötesine geçerek, siyasal meşruiyetin kaynağına dair farklı bir anlayışı temsil etmeye başlamıştır.

Teknokrasi düşüncesinin tarihsel kökenleri, Batı modernleşmesinin oluşturduğu bilimsel ve teknolojik dünya görüşüyle yakından ilişkilidir. Moderniteyle birlikte ortaya çıkan bilimsel devrimler, endüstriyel gelişmeler ve kültürel dönüşümler, teknokratik anlayışın gelişimine zemin hazırlamıştır. Bu bağlamda, ulaşım, haberleşme, tıp ve tarım gibi pek çok alanda yaşanan teknolojik dönüşümler, toplumsal yaşamı köklü biçimde etkilemiş; üretime dayalı ve karmaşık bir yaşam anlayışı giderek yaygınlaşmıştır. Eğitim düzeyindeki artış, toplumsal rollerin çeşitlenmesi ve bireylerin yaşam kalitesini yükseltme arzusunun belirginleşmesi de bu dönüşümün önemli boyutları arasındadır. Modern toplum yapısı, bilim ve teknolojiyle iç içe geçmiş bir karakter sergilemekte; geleneksel toplumdan rasyonalite, istikrar ve teknik gelişme yönünde bir evrim yaşanmaktadır. Teknoloji ise insan yaşamını akılcı ilkeler doğrultusunda yeniden düzenleyen tekniklerin toplamı olarak değerlendirilmektedir (Şahan ve Çetin, 2024, s. 4039).

Bu tarihsel gelişim çizgisi, teknokrasi kavramının yalnızca belirli kriz anlarında başvurulan geçici bir yönetim modeli olarak şekillenmediğini, aynı zamanda modernleşme sürecinin temel dinamikleriyle bütünleşerek kalıcı ve kurumsallaşmış bir siyasal yaklaşım hâline geldiğini ortaya koymaktadır. 19. yüzyıldaki bilim ve akıl temelli toplum tahayyülünden başlayarak, 20. yüzyılın endüstriyel rasyonalitesine ve 21. yüzyılın uzmanlaşmış yönetim biçimlerine kadar uzanan bu süreçte teknokratik düşünce, meşruiyetini teknik bilgi, verimlilik ve tarafsızlık gibi modern değerler üzerinden inşa etmiştir. Bu bağlamda teknokrasi değerlendirilirken hem tarihsel kökenleri hem de meşruiyet temelleri ile siyasal işlevleri birlikte göz önünde bulundurulmalıdır.

1.3. Teknokratların Meşruiyet Kaynakları ve Siyasi Rolü

Teknokratların siyasal sistemlerdeki meşruiyet kaynağı, halktan alınan temsil yetkisine değil; sahip oldukları teknik bilgiye, uzmanlığa ve bu uzmanlık çerçevesinde geliştirdikleri çözüm önerilerine dayanır. Bu nedenle, teknokratlar, çoğu zaman, siyasal meşruiyetin 'rasyonel-legal' biçimine dayalı otorite taşıyıcısı olarak değerlendirilirler. Max Weber'in bürokratik otorite anlayışı çerçevesinde düşünüldüğünde, teknokratların otoritesi halkın iradesinden çok, işin doğasına hâkim olma yeterliliklerinden kaynaklanır. Ancak, bu

durum, halk temsiline dayalı demokratik otorite biçimleriyle kimi zaman çelişen bir yapı da yaratmaktadır.

Greenwald (1979), teknokratik düşüncenin temelini, uzmanlık bilgisinin tüm toplumsal sorunlara uygulanabileceği yönündeki inançta görür. Greenwald'a göre teknokratlar, siyaseti irrasyonel ve çatışmalı bir alan olarak değerlendirirken; kendi teknik bilgi alanlarını nesnel, çözüm odaklı ve etkin bir alternatif olarak sunarlar (s. 630-633). Bu durum, teknokratların yalnızca uzmanlar olarak değil; aynı zamanda siyasal otoritenin yeniden şekillendirilmesinde rol alan aktörler olarak görülmelerine neden olur.

Larson (1972), teknokratların yalnızca teknik becerileriyle değil; bilgiye dayalı otoriteleri sayesinde yeni bir bürokratik seçkin tabaka oluşturduklarını savunur. Bu sınıf, uzmanlık söylemi üzerinden siyasal iktidar üzerinde etkili olabilmektedir. Larson'a göre teknokratik ideoloji, bilimsel bilgiye tarafsız ve objektif biçimde dayandığı iddiasıyla, karar alma süreçlerinde geleneksel siyasal aktörlere göre üstünlük talep eder (s. 9-14). Bu durum, teknokratlara, ideolojiden bağımsız bir siyasal konum sağlama işlevi görür.

Teknokratların meşruiyeti, yalnızca bireysel uzmanlıklarıyla sınırlı değildir. Bulundukları kurumsal ve toplumsal pozisyonlar da bu meşruiyeti güçlendirmektedir. Elit teorileri bağlamında düşünüldüğünde, teknokratlar, geleneksel siyasal elitlerden farklılaşan bir 'fonksiyonel elit' tipolojisine karşılık gelir. Klasik elit kuramcıları olan Pareto ve Mosca'ya göre, elitler yalnızca ekonomik ya da siyasal güçle değil; bilgiye ve uzmanlığa sahip olma düzeyleriyle de iktidar alanlarını belirlerler (aktaran Dunleavy ve O'Leary, 1987, s. 136-137). Bu bağlamda teknokratlar, 'bilgi elitleri' olarak tanımlanabilir ve siyasal karar süreçlerinde yön verici bir işlev üstlenebilirler.

Centeno ve Wolfson (1997), teknokrasiyi eliteleşmenin özel bir biçimi olarak değerlendirir. Onlara göre teknokratlar, kurumsal yapılar içinde konumlanır ve teknik bilgi üzerinden sistemin sürdürülebilirliğine katkı sunarlar (s. 221-222). Bu durum, teknokratların siyasal sistemdeki rollerini çift yönlü hâle getirir: Bir yandan teknik çözüm üreticisi olarak görev yaparken; diğer yandan bu çözümleri sunma biçimleri, siyasal meşruiyetin yeniden kurgulanmasına yol açar. Dolayısıyla teknokratlar yalnızca uygulayıcı değil, aynı zamanda sistemin ideolojik sınırlarını belirleyen aktörlerdir.

Teknokrasi ile popülizm arasında oluşan gerilim, teknokratların meşruiyet kaynaklarını tartışmalı hâle getirebilir. Kenneally (2009), popülist siyasal söylemin teknik uzmanlıktan ziyade halk iradesine dayalı bir meşruiyet anlayışını önelediğini vurgular (s. 48-50). Bu nedenle teknokratlar, kimi zaman siyasal sistemde dışlanabilir ya da kriz dönemleri dışında etkisizleştirilebilir. Ancak, sistem tıkanıldığında ve popülist çözümler yetersiz kaldığında, teknokratlar yeniden devreye girer ve 'kriz yöneticisi' olarak öne çıkarlar.

Sonuç olarak, teknokratların meşruiyeti yalnızca teknik bilgi ve bireysel uzmanlıkla sınırlı kalmaz. Bu aktörler, bulundukları kurumsal konumlar ve sahip oldukları bilgi üzerinden siyasal otoritenin yeniden şekillendirilmesine doğrudan katkı sunarlar. Rasyonel-legal otorite biçimini temsil eden teknokratlar, özellikle siyasal sistemin tıkanıldığı dönemlerde yönetsel inisiyatif üstlenir. Bu yönleriyle teknokratlar, bilgi temelli karar üretim süreçlerinde etkinleşen, elit yapılar içinde konumlanan ve siyasal meşruiyetin yeniden kurgulanmasına aracılık eden önemli figürler hâline gelir. Ancak, demokratik temsil ilkesiyle zaman zaman

gerilim yaşanması, teknokratların siyasal rollerinin her dönemde aynı kabul görmediğini göstermektedir. Bu durum, teknokratların teknik kapasitelerinin yanı sıra içinde bulundukları siyasal bağlam temelinde değerlendirildiğini ortaya koyar. Demokratik meşruiyetin güçlü olduğu dönemlerde teknokratlara duyulan ihtiyaç azalırken; siyasal kriz, temsilde tıkanma ya da yönetsel meşruiyet sorunu gibi durumlarda teknokratlar, alternatif çözüm aktörleri olarak öne çıkmaktadır. Dolayısıyla teknokratların siyasal işlevi, rejim türü, kriz koşulları ve kurumsal dengelere bağlı olarak şekillenen dinamik bir yapıya sahiptir.

2. Teknokrasi ve Askerî Vesayet İlişkisi

2.1. Askerin Teknokratlara Duyduğu Güvenin Nedenleri

Askerî rejimlerin teknokratlara yönelmesi, teknik uzmanlıkla birlikte ‘tarafsız’ ve ‘politika dışı’ bir profil sunma kabiliyetleriyle de ilişkilidir. Özellikle kriz anlarında teknokratlar, rejimlerin dış dünyaya daha yumuşak ve rasyonel bir yüz göstermesini sağlar. Bu durum, teknokratların hem iç meşruiyet hem de uluslararası kabul açısından stratejik bir işlev üstlendiğini ortaya koyar. Nitekim Khoo’ya (2014) göre teknokratlar, baskıcı askerî rejimlere ilerici bir sivil imaj kazandırmış; aynı zamanda askerî liderleri bilimin sırlarıyla tanıştırmakla teknik alanlardaki yetersizliklerini dengelemişlerdir (s. 420).

Askerî kurumların teknokratlara duyduğu güven, yalnızca teknokratların uzmanlık bilgisıyla sınırlı kalmaz; bu güvenin temelinde disiplinli, öngörülebilir ve ideolojik etkilerden uzak bir yapıya sahip olmaları da bulunur. Askerî yapılanmanın temel ilkeleri olan düzen, hiyerarşi ve teknik işleyişle örtüşen bu özellikler, teknokratik yaklaşımı, askerler için daha uygun ve güvenilir kılar. Bu nedenle, askerî müdahaleler sonrasında göreve gelen geçici idarelerin teknokratlara yönelmesi, yalnızca işlevsel nedenlere değil, aynı zamanda teknokratik aktörlerin askerî otoriteyle gösterdiği yapısal uyuma da dayanır.

Suzanne C. Nielsen (2012), askerî profesyonelliği açıklarken, disiplin, uzmanlık ve kurumsal sadakat gibi unsurları vurgular (s. 371-372). Bu ilkeler, teknokratik yönetim anlayışıyla büyük ölçüde örtüştüğünden, teknokratlar askerî çevreler için güvenilir ortaklara dönüşür. Benzer şekilde, Meiksins (2000) teknokratları, siyasi kriz dönemlerinde ideolojik değil teknik çözümler üretme kabiliyetine sahip düşük profilli aktörler olarak tanımlar (s. 503-506). Bu sayede askerî elit, doğrudan sorumluluk üstlenmeden yönetimi yönlendirme imkânına kavuşur.

Askerî yapılanmalarda liyakat, uzmanlık bilgisi ve partizan siyasetten uzak durma ilkeleri, profesyonel kimliğin temelini oluşturur. Huntington’ın askerî profesyonellik kuramını yorumlayan Nix (2012), ordunun bu tür değerlere sıkı sıkıya bağlı olduğunu ve askerlerin, teknik ehliyeti yüksek, siyasal aidiyeti zayıf aktörleri tercih ettiğini vurgular (s. 93-95). Bu çerçevede, karmaşık kriz dönemlerinde askerî elitlerin siyasal istikrarsızlığa karşı güvenilir çözüm ortakları ararken, uzmanlık temelli kişilere yönelme eğilimi güç kazanır.

Bazı otoriter rejimlerde teknokratlar, doğrudan halk desteğine sahip olmasalar bile, teknik uzmanlıkları ve siyasallaşmamış profilleri sayesinde rejim açısından güvenilir aktörler hâline gelir. Bu aktörler, askerî veya partili elitlerin doğrudan yönetimde görünür olmadan süreci kontrol etmelerine olanak tanırken, dış dünyaya reformcu ve rasyonel bir yönetim imajı sunarlar. Siyasal risk taşımamaları, ideolojik angajmanlardan uzak durmaları ve teknik

liyakate dayalı karar alma pratikleri, onları hem iç hem de dış meşruiyetin inşasında işlevsel hâle getirir (Li, 2001, 68-69, 76).

Kısacası teknokratlara duyulan askerî güven, teknik uzmanlığın ötesinde, bu aktörlerin siyaseti sadeleştirme, krizleri yönetilebilir hâle getirme ve askerî otoritelerin siyasal riskten uzak durarak yönetime etkide bulunmalarını sağlama becerileriyle doğrudan ilişkilidir.

2.2. Askerlerin Sivil Hükümete Güvensizliğinin Kuramsal Temelleri

Askerî yapıların sivil hükümetlere karşı geliştirdiği güvensizlik, yalnızca geçici politik gelişmelere değil, aynı zamanda kurumsal yapıların derin farklılıklarına dayanmaktadır. Sivil siyasetin parçalı yapısı, istikrarsızlıkları ve kısa vadeli çıkar odaklı karar alma eğilimleri, askerî otoritelerin uzun vadeli planlama ve düzen anlayışıyla çelişmektedir. Bu durum, askerî aktörlerin, siyasal sistemin yetersizliklerine karşı teknik uzmanlığa dayalı alternatif arayışlarını daha anlaşılır kılmaktadır.

Samuel P. Huntington'un (1957) klasikleşmiş çalışması *The Soldier and the State*, bu çelişkileri açıklamak için geliştirdiği 'subjektif' ve 'objektif' sivil denetim ayrımı ile temel bir teorik çerçeve sunar. Huntington'a göre subjektif denetim, askerî otoriteyi sivil yapıların doğrudan bir parçası hâline getirerek denetimi güçleştirir; buna karşılık objektif denetim, ordunun profesyonelleşmesini ve sivil denetime gönüllü şekilde bağlı kalmasını mümkün kılar. Ancak, sivil kurumların yeterince kurumsallaşmadığı, demokratik yapıların kırılganlaştığı ortamlarda subjektif denetim öne çıkar; bu da askerlerin sivil siyasete karşı duyduğu güvensizliği derinleştirir (s. 80-85).

Münci Kapani'ye (2009) göre, ordu yalnızca açık bir askerî müdahale aracı olarak görülmez; kimi zaman sınırlı ve dolaylı bir siyasal etki üretme çabası içinde de değerlendirilebilir. Bu tür etkiler, özellikle milli savunma, dış politika ya da ordunun ihtiyaçlarının karşılanması gibi alanlarda kendini gösterir. Kapani, bu tür durumların yalnızca otoriter sistemlerde değil, sivil iktidarın üstünlüğü ilkesinin benimsendiği gelişmiş çoğulcu demokrasilerde dahi zaman zaman görülebildiğini ifade eder. Bu çerçevede ordu, diğer kamu aktörleri gibi bir 'baskı grubu' işlevi üstlenebilir; ancak bu işlevin kapsamı ve gücü, ülkenin siyasal yapısına bağlı olarak değişkenlik gösterir (s. 222-223). Bu sınırlı siyasal etki alanı, orduyu yalnızca bir güç kurumu değil; aynı zamanda etkinliğin düşük olduğu siyasal ortamlarda çözüm üretmeye çalışan bir yapı olarak da konumlandırır. Bu bağlamda, sivil siyasete duyulan güvensizlik teknokratik çözüm arayışını da beraberinde getirir.

Askerî elitlerin sivil hükümetlere yönelik yapısal güvensizliği, yalnızca ideolojik farklılıklardan kaynaklanmaz; bu güvensizlik aynı zamanda sivil siyasetçilerin yönetim süreçlerinde sergilediği yetersizlik algısıyla da beslenir. Özellikle ekonomik krizler, toplumsal istikrarsızlık ya da devlet kapasitesinin zayıfladığı dönemlerde ordu, kendisini düzenin koruyucusu olarak konumlandırır ve çözüm üretme becerisi sınırlı görülen siyasal aktörlerin yerine, daha teknik donanımına sahip ve denetlenebilir figürleri ön plana çıkarır. MacDougall (1976), askerî rejimlerin bu tür durumlarda teknokratları tercih ettiğini; çünkü onların siyasal sadakatten çok, yönetsel etkinlik ve dış meşruiyet sağlama potansiyeliyle dikkat çektiklerini ifade eder (s. 1175-1176).

Bürokratik otoriter rejimler, askerin sivil siyasete olan yapısal güvensizliğini kurumsallaştıran yönetim biçimleri arasında öne çıkar (Collier, 2001, s. 93). Seçimle iş başına gelen hükümetlerin, geniş halk kesimlerinin taleplerine duyarlılık göstermeleri zamanla yönetim kapasitesini zorlayabilir. Bu tür durumlarda bazı rejimler, siyasal karar alma süreçlerini sivillerden alarak daha kontrollü ve teknik bir yönetime yönelme eğilimi gösterebilir. Bu yaklaşım, ekonomik istikrar ve toplumsal düzenin sürdürülmesi adına teknokratik kadrolara daha fazla sorumluluk yüklenmesini beraberinde getirebilir. Bu güvensizlik ortamında, siyasi temsile dayalı aktörlerin yerine teknik bilgiye sahip ve politikadan 'izole' edilmiş bürokratik elitler ikame edilir. Bu yaklaşım, ordu tarafından devletin temel çıkarlarının korunması adına teknokrat kadroların görevlendirilmesini meşrulaştırır.

Frisch'in teknokrasiye dair analizinde, siyasal ve ekonomik yapının çözüm üretme kapasitesini kaybettiği dönemlerde, teknik uzmanların arka planda işleyen yeni bir yönetim biçimi olarak öne çıktığı vurgulanır. Fitzsimons'un (1955) aktardığına göre Frisch, teknokratların politik angajmanlardan uzak, sorumluluk sahibi ve karar alıcı nitelikleriyle, geleneksel iktidar yapılarına alternatif oluşturduklarını belirtir (s. 601-602). Bu bağlamda teknokrasi, resmî demokratik yapılarla birlikte işleyen ancak belirli durumlarda demokratik denetimin sınırlarını zorlayabilen bir yönetsel model olarak değerlendirilebilir.

Askerî elitlerin güvensizliğine dayalı bu tercihler, yalnızca pratik değil, aynı zamanda kuramsal düzeyde de yeni yönetim modellerinin önünü açmıştır. Bu bağlamda teknokrasi, bazı kuramcılarca modern vesayet mekanizmalarının örtülü biçimi olarak da değerlendirilmiştir.

2.3. Sivil-Asker İlişkilerinde Teknokratların Aracı Rolü ve Konumu

Teknokratların, sivil-asker ilişkilerinde üstlendiği işlev yalnızca yönetsel uzmanlıkla sınırlı değildir; aynı zamanda bu iki yapı arasında arabuluculuk yapan kritik bir pozisyonda yer alırlar. Sivil otoriteler ile askerî bürokrasi arasındaki tarihsel güvensizlik ve çıkar farklılıkları, belirli dönemlerde bu iki gücün doğrudan temas kurmasını zorlaştırmıştır. Bu gibi durumlarda teknokratlar, *uzmanlık* ve *tarafsızlık* gibi nitelikleri sayesinde her iki taraf için de kabul edilebilir çözüm aktörleri olarak ortaya çıkarlar.

Teknokratlar, teknik politika uygulayıcılarının ötesinde; askerî otorite ile sivil ve uluslararası aktörler arasında aracılık eden stratejik figürler olarak da değerlendirilebilir. Bu ara rol, özellikle doğrudan askerî müdahalenin siyasi meşruiyet açısından sorun yaratabileceği rejimlerde daha belirgin hâle gelir. Askerî yapı, kendi siyasal görünürlüğüne azaltmak amacıyla teknokratları 'meşru yüz' olarak öne çıkarmakta ve bu sayede hem iç kamuoyunda hem de uluslararası alanda kabul görmeyi hedeflemektedir. Bu tür rejimlerde teknokratların, özellikle yabancı yatırımcılar, uluslararası finans çevreleri ve dış destekleyici aktörlerle kurulan ilişkilerde bir tür siyasal vitrin işlevi gördüğü; bu yolla askerî arka planın görünürlüğüne azalttığı söylenebilir. (Khoo, 2014, s. 420-424; MacDougall, 1976, s. 1175-1178).

Benzer şekilde Kenneally (2009), teknokratların halkın iradesinden türeyen demokratik meşruiyetle değil, bilgiye dayalı teknik yeterlilikle iktidar kazandıklarını belirterek, teknokrasinin elitist bir yönetim modeline evrilebileceği uyarısında bulunur (s. 48-50). Bu çerçevede teknokratlar, askerî vesayet sistemlerinde meşru temsilin zayıfladığı

ortamlarda iktidarın teknikle yeniden kurgulanmasına imkân tanır. Bu durum, teknik otoritenin demokratik meşruiyetin yerini alması anlamına gelir ve teknokratları bir anlamda ‘gölge iktidar’ pozisyonuna yerleştirir.

Teknokratların sivil siyasetçilere kıyasla daha ‘az maliyetli’ ve kolayca görevden alınabilir aktörler olmaları, askerî vesayet sistemleri açısından cazip bir yönetim aracı hâline gelmelerini sağlar. Askerler, halk tarafından seçilmiş siyasetçilerin temsil ettiği çıkar karmaşasından ziyade, ‘uzman’ ve ‘sessiz’ bir kadro aracılığıyla yönetimi şekillendirmeyi daha uygun görebilir. Khoo (2014), teknokratların kolayca görevden alınabilir olmasının otoriter rejimler açısından cazip bir özellik olduğunu vurgular (s. 423).

Teknokratlar, sivil-asker ilişkilerinde aracı bir pozisyon üstlenerek, doğrudan askerî müdahaleyi gereksiz kılacak bir yönetim modeli oluştururlar. Özellikle askerî otoritenin siyasal alanda doğrudan görünürlüğünü azaltmak istediği durumlarda, teknokratlar kararların teknik gerekçelerle alındığı izlenimini yaratır. Bu nedenle teknokratlar yalnızca teknik değil, aynı zamanda ideolojik işlevler de üstlenirler.

Bürokratik otoriter rejimlerde teknokratlar, doğrudan askerî müdahalenin yol açacağı meşruiyet krizini bertaraf etmek amacıyla işlevselleştirilir. Bu aktörler, askerî otoritenin siyasal alanda doğrudan görünür olmasını engellerken, teknik bilgi ve rasyonelite söylemiyle yönetimin sürekliliğini sağlar. Böylece teknokratlar, bir yandan sivil yönetim görüntüsünü muhafaza ederken, diğer yandan askerî denetimin arka planda sürdürüldüğü melez bir iktidar yapısının oluşmasına olanak tanır. Bu yapı, rejimin hem iç hem de dış meşruiyetini pekiştirmeye yönelik bir denge arayışının sonucu olarak ortaya çıkar (Collier, 2001, s. 93).

Centeno ve Wolfson (1997), teknokratları karmaşık siyasal kriz dönemlerinde sistem içi bir dengeleyici mekanizma olarak konumlandırır (s. 221-223). Özellikle demokratik meşruiyetin zayıfladığı durumlarda, doğrudan askerî müdahale yerine teknokratik figürlerin iktidara getirilmesi, bu işlevin somut bir yansımasıdır. Bu süreçte teknokratlar hem sivil yönetimin aşınmasını önleyen hem de askerî gücün görünürlüğünü azaltarak arka planda dengeyi koruyan stratejik aktörlere dönüşürler.

Teknokratların sivil-asker ilişkilerindeki aracı rolü, yalnızca geçici bir çözüm üretme pratiği değil; aynı zamanda askerî vesayetin yeniden üretildiği kurumsal stratejilerden biridir. MacDougall’ın (1976) ifadesiyle, teknokratlar “üniforma giymedikleri hâlde generaller tarafından atanıp korunan” figürlerdir ve bu yönleriyle rejimin görünmez uzantısı hâline gelirler (s. 1176). Benzer biçimde Centeno (1993), teknokratların bilgi temelli otoriteler olarak meşruiyet boşluklarını doldurduğunu ve yönetici elitlerin parçası hâline geldiğini belirtir (s. 323). Bu analizler, teknokratların yalnızca uzmanlık temelli değil, aynı zamanda siyasal ve ideolojik işlevler üstlenen aktörler olduğunu göstermektedir.

Teknokratların işlevi yalnızca iç yönetim dinamikleriyle sınırlı kalmaz; bu aktörler aynı zamanda rejimlerin uluslararası düzeyde meşruiyet kazanmasında da önemli roller üstlenir. Özellikle geçici ve kriz dönemlerinde teknokrat figürünün öne çıkarılması, sadece iç kamuoyuna değil, dış dünyaya da istikrarlı ve rasyonel bir yönetim görüntüsü sunmayı amaçlar. Bu yönüyle teknokratlar, dış politika ve uluslararası ilişkiler bağlamında stratejik bir araç olarak değerlendirilir. Nitekim, teknokratların bu ikili işlevi, onların hem iç dengeleyici hem de dış tanınırlık sağlayıcı konumlarını pekiştirir (Kurczewska, 1991, s. 65-66).

Bu çerçevede teknokratlar, yalnızca teknik bilgi sunan uzmanlar değil; aynı zamanda meşruiyet üretimi, siyasal denge sağlama ve görünürlüğü yönetme işlevleriyle öne çıkan stratejik aktörlerdir. Askerî otoritenin doğrudan siyasal alana çıkmadan yönetimde etkili olma arayışı, teknokratları içeride düzen sağlayan, dışarıda ise kabul gören bir yönetim aracı hâline getirir. Uzmanlıkları, siyasetten uzak duruşları ve uluslararası çevrelerdeki kabul edilebilirlikleri sayesinde bu figürler, otoriter yapıların hem iç hem dış meşruiyetini tahkim eder. Askerî müdahalenin doğrudan yürütülmesinin yaratacağı meşruiyet krizlerini bertaraf etmek adına, teknokratlar aracılığıyla oluşturulan yönetim modelleri, vesayet ilişkisini görünürlüğü azaltılmış biçimde sürdürülebilir hâle getirir. Bu bağlamda teknokratlar, yalnızca arabulucu pozisyonu üstlenmekle kalmaz; aynı zamanda askerî vesayetin yeniden üretildiği karma rejimlerin siyasal mimarisinde belirleyici bir rol oynar.

2.4. Türkiye’de 1971 Teknokratik Hükümetler ve Asker-Sivil İlişkileri

12 Mart 1971 Muhtırası, Türkiye’de askerin siyasete müdahalesi bağlamında özgün bir nitelik taşır. Doğrudan bir darbe şeklinde gelişmemiş olsa da o dönemin Genelkurmay Başkanı Memduh Tağmaç ve kuvvet komutanları tarafından verilen muhtıra ile Süleyman Demirel başkanlığındaki Adalet Partisi (AP) hükümeti istifaya zorlanmıştır. Bu gelişmenin ardından, siyasi partilerin üzerinde olduğu iddia edilen teknokrat ağırlıklı hükümetler kurulmuştur. Bu süreç, ordunun gölgesinde teknokrat hükümetler dönemini başlatmıştır (Hale, 1994/2014, s. 228-229).

Nihat Erim, Ferit Melen ve Naim Talu hükümetleri, askerî müdahale sonrasında kurulan teknokrat hükümetlerdir. Bu hükümetler, demokratik bir seçim sonucu ya da meclis içi doğal siyasi süreçlerle değil, doğrudan askerî müdahalenin sonucu olarak şekillenmiştir. Meşruiyetlerini halk iradesinden çok, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin bu hükümetleri göreve uygun görmesinden almışlardır. Hükümetlerde görev alan teknokratlar (genellikle akademisyenler, bürokratlar ve eski diplomatlar), siyasi kimliklerinden çok uzmanlık alanları nedeniyle tercih edilmiştir. Bu tercih, bir yandan ‘partizanlıktan uzak, rasyonel bir yönetim’ imajı oluşturmaya hedeflerken; diğer yandan, bu kişilerin siyasi tabanlarının olmaması, onları askere karşı daha bağımlı ve pazarlık gücü zayıf aktörler hâline getirmiştir. Teknokratlar, ordunun çizdiği sınırlar içinde teknik düzenlemeler yapmak ve idari görevleri yürütmekle yetinmişlerdir (Karataş, 2019, s. 93-96).

12 Mart Muhtırası sonrasında kurulan Birinci Nihat Erim Hükümeti, askerî müdahale sonrası dönemin reform taleplerine yanıt vermek amacıyla şekillendirilmiştir. Kabine üyelerinin büyük bir kısmının meclis dışından atanması ve hükümetin, başta ordu mensupları olmak üzere çeşitli güç odaklarının telkiniyle oluşturulması, bu yapının parlamentere iradede çok vesayet kurumlarının önceliklerine göre belirlendiğini göstermektedir. Bu nedenle, literatürde Birinci Erim Hükümeti sıklıkla ‘reform hükümeti’ olarak anılmakta ve muhtıra sonrası dönemin siyasal yönelimlerini yansıtan geçici bir teknokratik model olarak değerlendirilmektedir (Salep, 2017, s. 153).

Teknokrat hükümetler, Türkiye’de demokratik kurumların ve sivil siyasetin itibarını ve etkinliğini önemli ölçüde zayıflatmıştır. Parlamento varlığını sürdürmüş olsa da askerî vesayetin gölgesinde işlevsizleşmiştir. Bu hükümetler, ordunun siyaseti yeniden yapılandırma çabasının bir uzantısıdır. Hükümetlerin başında siviller yer almış olsa da karar

alma süreçlerinde askerî yapı perde arkasında etkili bir nüfuza sahip olmuştur. Anayasal olarak yalnızca bir danışma organı olan Millî Güvenlik Kurulu (MGK), bu dönemde ordunun yönlendirme ve denetim aracı hâline gelmiştir. Hükümetlerden, ordunun ülke için öngördüğü vizyonla uyumlu reformları ve politikaları uygulamaları beklenmiştir. Bu beklentilerden sapmalar, çoğu zaman baskı ya da yeni müdahale tehditlerine yol açmıştır.

Sonuç olarak, 1971 Muhtırası sonrasında kurulan teknokrat hükümetler, Türkiye örneğinde de meşruiyet sağlama, görünürlüğü yönetme ve siyasal denge kurma işlevleriyle öne çıkmıştır. Bu durum, teknokratik hükümetlerin sivil–asker ilişkilerinde dengelerin askerî vesayet lehine kaydığını gösteren açık bir göstergedir. Bu hükümetler, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin doğrudan iktidarı üstlenmeden siyasal ve toplumsal yapıyı yeniden şekillendirme arayışının araçları olarak değerlendirilmiştir. Yönetim sivil görünümü olsa da gündemleri, hareket alanları ve siyasal meşruiyetleri büyük ölçüde askerî yapının onayı ve yönlendirmesiyle şekillenmiştir.

2.4.1. Diğer Ülkelerdeki Askerî Vesayet Bağlamında Teknokratik Yönetim Pratikleri

Otoriter rejimler, karar alma süreçlerini doğrudan askerî müdahaleye dayandırmak yerine, teknokrat figürleri öne çıkararak daha sürdürülebilir ve uluslararası alanda kabul gören bir yönetim biçimi oluşturmaya yönelir. Bu eğilim, teknokratlara yalnızca uzmanlık temelli görevler yüklemenin ötesinde, rejimin görünürlüğünü sınırlama, siyasal dengeyi kurma ve iç-dış meşruiyeti güçlendirme sorumluluğu da kazandırır. Farklı siyasal bağlamlarda gelişen örnekler, teknokratların bu tür çok yönlü rollerle nasıl bütünleştiğini gösterir.

Latin Amerika deneyimi, teknokratların yalnızca teknik bilgiye dayalı yönetici figürler olmadığını; aynı zamanda siyasal yapıların bir parçası olarak konumlandığını ortaya koymaktadır. Eduardo Dargent (2011), teknokratların bağımsız aktörler değil, siyasal destekle meşrulaşan politika uygulayıcıları olduğunu vurgulayarak, bu figürlerin etkinliğinin içinde bulundukları siyasal düzenle kurdukları ittifaka bağlı olduğunu belirtmektedir. Özellikle parti sistemlerinin zayıf olduğu veya doğrudan askerî/otoriter yapıların hâkim olduğu ülkelerde, teknokratların rejime ilişkin yapısal figürler hâline gelmesi dikkat çekicidir. Peru örneğinde görüldüğü gibi, ekonomik politikaların geleneksel siyasetten yalıtılması, teknokratlara daha fazla özerklik sağlamış; bu durum da onları yalnızca birer uzman değil, aynı zamanda rejimin taşıyıcısı konumuna getirmiştir (s. 317-319). Bu bağlamda, Centeno'nun (1993) askerî rejimlerle teknokratların stratejik ittifak kurduğu tespitleriyle birleştğinde, teknokratik yönetimlerin otoriter vesayet altında nasıl meşrulaştırıcı bir araç hâline geldiği daha net biçimde anlaşılır (s. 327).

Latin Amerika'da 1950'li yıllardan itibaren uygulamaya konulan IMF destekli ekonomik istikrar programları, teknokratik yönetim biçimlerinin kurumsallaşmasını hızlandıran dışsal bir dinamik olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, IMF'nin ekonomik reformların sürekliliğini ve etkinliğini garanti altına almak amacıyla, seçilmiş otoriteler yerine uzman kadroların karar alma süreçlerinde etkin olmasını önceliklendirdiği görülmektedir. Söz konusu yapı içerisinde teknokratlar, seçmen temsiline dayanmayan fakat teknik rasyonaliteye atfedilen güvenle meşruiyet kazanan aktörler olarak konumlandırılmaktadır.

(Remmer, 1986, s. 9–11). Böylece teknokrasi, yalnızca ekonomi yönetiminin teknik bir aracı olmaktan çıkarak, rejimlerin siyasal meşruiyet üretiminde ve uluslararası kabul arayışlarında stratejik bir yönetim formuna dönüşmektedir.

Şili’de 1999–2000 seçim süreci, teknokrat figürlerin siyasal düzlemde nasıl toplumsal karşılık bulabileceğini ortaya koymuştur. Joaquín Lavín’in yürüttüğü kampanya, teknik uzmanlık temelli bir duruşla birlikte, doğrudan halkla temas kurabilen ve kriz çözümlerine odaklanan bir siyasal profil sunmuştur (Silva, 2001, s. 22-24). Lavín örneği, teknokratların yalnızca bürokratik yapının bir parçası olarak değil, seçmen nezdinde destek toplayan yönetici adaylar olarak da ortaya çıkabileceğini göstermiştir.

Başka bir bölgedeki örnek olarak, Endonezya’daki Yeni Düzen rejimi, 1960’ların sonlarında yaşanan siyasal ve ekonomik krizlerin ardından teknokratları, rejimin yeniden inşasında kilit aktörler olarak görevlendirmiştir. Bu yönelimin ardında, teknokratların politik olarak tarafsız, teknik olarak donanımlı ve Batı dünyası tarafından kabul gören figürler olmaları yatmaktadır. MacDougall’a (1976) göre, ordu mensubu yöneticiler teknokratlara, rejimin meşruiyetini artırmak ve dış ekonomik yardımları güvence altına almak amacıyla güvenmişlerdir. Askerî liderlik, teknokratları ideolojik kaygılardan arındırılmış birer uzman yönetici olarak değerlendirmiştir (s. 1175-1176).

Malezya örneğinde ise teknokratlar, etnik ayrışmaların ve siyasal kutuplaşmaların yoğunlaştığı dönemlerde istikrar sağlayıcı bir zemin oluşturmuştur. Siyasal aktörler arasında doğrudan taraf almayan bu figürler, yönetimin tarafsız görüntüsünü güçlendirirken uluslararası yatırımcıların güvenini kazanmak amacıyla da kullanılmıştır (Khoo, 2014, s. 418-424). Kamu yönetiminde partilerüstü bir konuma yerleşen teknokratlar, yalnızca iç düzeni yeniden kurma sürecine katkı sunmakla kalmadı; aynı zamanda dış meşruiyet arayışında merkezî bir rol üstlenmiştir.

Bu farklı siyasal örnekler, teknokratların uzmanlık bilgisinin ötesinde yapısal roller üstlendiği bir yönetim tarzına işaret eder. Siyasal baskının sınırlarını aşmadan meşruiyet üretimi, uluslararası tanınırlık ve rejim görünürlüğünün yönetimi gibi alanlarda teknokratların katkısı giderek belirginleşmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, teknokrasinin yalnızca teknik bilgiye dayalı bir yönetsel araç değil, aynı zamanda siyasal meşruiyetin yeniden üretildiği bir iktidar formu olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle askerî vesayet rejimleri bağlamında teknokrasinin işlevi, teknik uzmanlıkla siyasal otoritenin kesişim noktasında belirginleşmekte ve demokratik temsilin zayıfladığı koşullarda alternatif bir meşruiyet zemini sunmaktadır. Bu çerçevede, çalışmanın başında ortaya konulan ‘Askerî vesayet rejimlerinde teknokratik yönetim biçimleri nasıl meşrulaşır ve asker-sivil ilişkilerinde nasıl bir aracı rol üstlenir?’ sorusuna, teknokratların yalnızca teknik bilgiyle değil, aynı zamanda askerî otoritenin yönlendirdiği bir meşruiyet stratejisi çerçevesinde hareket ettikleri yönünde bir yanıt geliştirilmiştir.

Modern devletin rasyonelleşme süreçleri içinde şekillenen teknokratik yönetim anlayışı, siyasal karar alma süreçlerini ‘uzmanlık’ üzerinden yapılandırarak, halkın doğrudan katılımına dayalı meşruiyet ilkeleriyle gerilimli bir ilişki kurar. Bu gerilim, yalnızca normatif

bir çatışma değil; aynı zamanda kriz anlarında ortaya çıkan yönetsel ihtiyaçların yeniden yapılandırılması sürecidir. Çalışmada da gösterildiği gibi, teknokratların meşruiyeti teknik bilgiye, liyakate ve tarafsızlık iddiasına dayansa da bu tarafsızlık, çoğu zaman siyasal tercihlerle iç içe geçmekte ve teknokrasi ideolojik bir yapıya dönüşmektedir.

Askerî vesayet sistemleri bu teknokratik ideolojiyi yalnızca işlevsel bir çözüm modeli olarak değil, aynı zamanda kendi meşruiyetlerini gizleyerek sürdürebilecekleri bir 'yumuşak vesayet' biçimi olarak benimsemiştir. Asker-sivil ilişkilerinde teknokratların oynadığı 'tampon' rol, doğrudan müdahale yerine teknik gerekçelerle şekillenen yönetsel tercihlerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Böylece siyasal alandaki çatışma ve temsiliyet eksiklikleri teknik söylemlerle perdelenmiş, teknokratlar askerî otoritenin sistem içi uzantıları hâline gelmiştir.

Teknokratlar, hükümetlerin yalnızca kriz anlarında başvurduğu profesyonel figürler olmanın ötesinde, iktidar ilişkilerinin yeniden şekillendiği süreçlerde kalıcı ve stratejik roller üstlenmektedir. Bu bağlamda teknokrasi, yalnızca karar alma mekanizmalarının teknik bilgiye dayalı olarak örgütlenmesini ifade etmez. Aynı zamanda siyasal sorumluluğun belirsizleştirilmesine, halkın karar süreçlerinden dışlanmasına ve demokratik katılımın yeniden tanımlanmasına zemin hazırlar. Böyle bir yapı, askerlerin teknokratlara yönelttiği güvenin nedenlerini açıklar; fakat, aynı zamanda, toplumun siyasal süreçten uzaklaşmasını teşvik eden bir yabancılaşma ortamı da üretir.

Bu bağlamda, teknokratik yönetimlerin sadece kriz çözüm araçları değil, aynı zamanda otoriter sistemlerde meşruiyeti yeniden inşa eden kurumsal stratejiler olduğu yönündeki değerlendirme, mevcut literatürdeki teknokrasiyi apolitik ya da teknik bir olgu olarak ele alan yaklaşımlara eleştirel bir katkı sunmaktadır.

Çalışmanın temel bulgularından biri, teknokrasinin krize müdahale eden geçici bir yönetim modeli olmaktan çıkıp, sistemin sürekliliğini sağlayan kalıcı bir meşruiyet stratejisine dönüşmesidir. Özellikle otoriter rejimlerde, teknokratlar demokratik sürecin zayıfladığı noktada devreye girerek iktidarın görünüşte 'tarafsız' ama gerçekte ideolojik yeniden inşasını mümkün kılmaktadır. Bu yönüyle teknokrasi, yalnızca yönetim tarzı değil, aynı zamanda bir tür vesayet aracı olarak işlev kazanmaktadır.

Geleceğe dönük olarak bu çalışma, şu kavramsal açılımları gündeme getirmektedir:

- Teknokratik vesayet kavramı, otoriter rejimlerde teknik bilgi aracılığıyla demokratik meşruiyetin ikame edilme biçimlerini açıklamak için kullanılabilir.
- Sivil-asker-teknokrat üçgeni hem kurumsal iş bölümünü hem de siyasal sorumluluğun yeniden dağıtımını içeren yönetsel bir düzen olarak ele alınmalıdır.

Teknokrasi üzerine yapılan değerlendirmelerin, yalnızca teknik yeterlilik ya da kriz anlarında yönetime etkin müdahale bağlamıyla sınırlı kalmaması gerektiği söylenebilir. Bu çalışma, teknokratik yönetim biçimlerinin siyasal temsilin yeniden tanımlanmasına, halkın yönetime katılımının dolaylı biçimde sınırlandırılmasına ve iktidarın farklı araçlarla görünmez kılınmasına nasıl aracılık edebileceğine dair bazı ipuçları sunmaktadır. Özellikle askerî vesayet geçmişine sahip ülkelerde, teknokratların siyasal sistemdeki konumunu anlamaya yönelik çabaların, güncel yönetsel pratiklerin anlaşılmasına katkı sağlayabileceği

düşünülmektedir. Bu bağlamda teknokrasi, daha geniş bir siyasal analiz çerçevesine dâhil edilerek incelenmeye devam edilmelidir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma, bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun şekilde, akademik dürüstlük ve tarafsızlık esas alınarak hazırlanmıştır.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu makalede yazarlar eşit oranda katkıda bulunmuştur.

Etik Kurul İzni

Bu makalede etik kurul iznine gerek yoktur. Etik kurul kararı gerekmediğine ilişkin ıslak imzalı onam formu sistem üzerindeki makale süreci dosyalarında yer almaktadır.

Çıkar Beyanı

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde herhangi bir kişi, kurum ya da kuruluşla çıkar çatışmasına yol açacak bir durum söz konusu olmamıştır.

KAYNAKÇA

- Centeno, M. A. (1993). The new Leviathan: The dynamics and limits of technocracy. *Theory and Society*, 22(3), 307-335. <https://doi.org/10.1007/bf00993531>
- Centeno, M. A. ve Wolfson, L. (1997). Redefiniendo la tecnocracia. *Desarrollo Económico*, 37(146), 215-240. <https://doi.org/10.2307/3467196>
- Collier, D. (2001). Bureaucratic authoritarianism. J. Krieger (Ed.), *The Oxford companion to politics of the world* (2. Baskı, s. 93-95) içinde. Oxford University Press.
- Çetin, H. (Ed.). (2011). *Siyaset bilimi*. Orion Kitabevi.
- Dargent, E. (2011). Agents or actors? Assessing the autonomy of economic technocrats in Colombia and Peru. *Comparative Politics*, 43(3), 313-332. <https://doi.org/10.5129/001041511795274913>
- Dunleavy, P. ve O'leary, B. (1987). *Theories of the state: The politics of liberal democracy*. Bloomsbury Publishing.
- Esmark, A. (2020). *The new technocracy*. Bristol University Press.
- Fitzsimons, J. R. (1955). Une Réponse au Défi de l'Histoire [Review of the book Une Réponse au Défi de l'Histoire, by A. Frisch]. *Blackfriars*, 36(418), 601-602. <https://doi.org/10.1017/s1754201400024309>
- Greenwald, H. P. (1979). Scientists and technocratic ideology. *Social Forces*, 58(2), 630-650. <https://doi.org/10.2307/2577610>
- Gunnell, J. G. (1982). The technocratic image and the theory of technocracy. *Technology and Culture*, 23(3), 392-416. <https://doi.org/10.2307/3104485>
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Felsefe-yöntem-analiz* (5. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

- Hale, W. (2014). *Türkiye’de ordu ve siyaset* (A. Fethi, Çev.). Alfa Yayınları. (Orijinal eser basım tarihi 1994).
- Haring, S. (2010). Herrschaft der Experten oder Herrschaft des Sachzwangs? Technokratie als politikwissenschaftliches "ProblemEnsemble". *Zeitschrift für Politik*, 57(3), 243-264.
- Huntington, S. P. (1957). *The soldier and the state: The theory and politics of civil–military relations*. Harvard University Press.
- James, H. (2021). *The war of words: A glossary of globalization*. Yale University Press.
- Kapani, M. (2009). *Politika bilimine giriş* (30. Baskı). Bilgi Yayınevi.
- Karataş, M. (2019). Türkiye’de asker–sivil ilişkileri bağlamında 12 Mart Muhtırası ve partiler üstü hükümet modeli üzerine bir değerlendirme. *Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 69–110. <https://doi.org/10.32953/abad.550244>
- Kazancı, M. (1972). Teknokrat tanımı üzerine bir deneme. *Amme İdaresi Dergisi*, 5(4), 14-29.
- Kenneally, I. (2009). Technocracy and populism. *The New Atlantis*, 24, 46-60.
- Keskin, F. (2016). Politikada yeni ruhban sınıfı: Siyasa ve ikna uzmanları olarak politik profesyoneller. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 42, 173-190.
- Khoo, B. T. (2014). Technocracy and politics in a trajectory of conflict. *Southeast Asian Studies*, 3(2), 415-438.
- Kurczewska, J. (1991). Technocrats and politics. *The Polish Sociological Bulletin*, (93), 63-74.
- Larson, M. S. (1972). Notes on technocracy: Some problems of theory, ideology and power. *Berkeley Journal of Sociology*, 17, 1-34.
- Li, H. (2001). Technocrats and democratic transition: The cases of China and Mexico. *Journal of International and Area Studies*, 8(2), 67–86.
- MacDougall, J. J. (1976). The technocratic model of modernization: The case of Indonesia’s New Order. *Asian Survey*, 16(12), 1166-1183. <https://doi.org/10.2307/2643453>
- Meiksins, P. (2000). The myth of technocracy: The social philosophy of American engineers in the 1930s. *History of Political Thought*, 21(3), 501-523.
- Nelson, D. (1978). Technocratic abundance [Review of the book *Technocracy and the American Dream: The Technocrat Movement, 1900–1941*, by W. E. Akin]. *Reviews in American History*, 6(1), 104-108. <https://doi.org/10.2307/2701484>
- Nielsen, S. C. (2012). American civil–military relations today: The continuing relevance of Samuel P. Huntington’s *The soldier and the state*. *International Affairs*, 88(2), 369-376. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2346.2012.01076.x>
- Nix, D. E. (2012). American civil–military relations: Samuel P. Huntington and the political dimensions of military professionalism. *Naval War College Review*, 65(2), 88-104.
- Örnek, A. (1975). *Siyasal açıdan teknokrasi üzerine teorik bir inceleme* [Yayımlanmamış doçentlik tezi]. İstanbul Üniversitesi.

- Perinçek, D. (1967). Teknokrasi meselesine genel bir bakış. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 22(1), 119-163.
- Remmer, K. L. (1986). The politics of economic stabilization: IMF standby programs in Latin America, 1954–1984. *Comparative Politics*, 19(1), 1–24. <https://doi.org/10.2307/421778>
- Salep, M. (2017). Türk demokrasi tarihinde olağan dışı sürece bir örnek: Birinci Nihat Erim Hükümeti'nin kuruluşu. *Journal of History Studies*, 9(6), 139–156. <https://doi.org/10.9737/hist.2017.554>
- Silva, P. (2001). Towards technocratic mass politics in Chile: The 1999–2000 elections and the “Lavín phenomenon.”. *Revista Europea de Estudios Latinoamericanos y del Caribe / European Review of Latin American and Caribbean Studies*, (70), 67–84.
- Şahan, S. ve Çetin, M. (2024). Teknokrasi teorisi bağlamında politikada uzmanlaşma ve demokrasi. *Social Sciences Studies Journal (SSS Journal)*, 5(40), 4037-4048. <https://doi.org/10.26449/sssj.1650>

EXTENDED ABSTRACT

This study examines the concept of technocracy not only in terms of its technical aspects but also in the context of its relationship with political authority and analyzes its role especially in military tutelage regimes. While specialized knowledge has become an increasingly central element in modern understandings of governance, the rise of technocratic actors is noteworthy in periods of weakening democratic representation. In this context, technocracy is analyzed not only as a technical model that ensures efficiency and effectiveness, but also as a structure through which political legitimacy is re-established. The article reveals the theoretical and historical dimensions of how technocratic forms of governance function as a strategic tool in authoritarian systems.

The concept of technocracy gains importance in periods when knowledge-based decision-making processes come to the fore. As societies have become more complex and problems require technical solutions, experts have moved to the center of administrative processes. This development has also brought along the limits of democratic representation. The transfer of expert cadres to power has led to a new understanding of authority in which political participation is replaced by technical merit. In this context, technocracy represents a transformation that involves not only technical efficiency but also the redistribution of political responsibility.

In the first part of the article, the theoretical foundations of technocracy are discussed and the historical development of this form of government is analyzed. As specialized knowledge has gained importance in governance processes, technically based forms of authority have become influential in modern political structures. In times of crisis, political processes based on the direct participation of the public have weakened, while forms of governance based on technical knowledge have been presented as a legitimate alternative. At this point, technocrats have become the preferred actors due to their technical competence and their stance in harmony with the system.

The military structures distrust of civilian politics is another reason for the shift towards technocrats. The short-term policies, disorganized structure and institutional instability of

civilian administrations contradict the military actors' understanding of long-term planning and order. In this context, technocrats stand out as actors who provide the stability and predictability that the military authority needs. Moreover, technocrats constitute an interface that can prevent the legitimacy crisis of direct military interventions. This structure transforms into a governance model that has the capacity to create legitimacy through decisions based on technical knowledge.

The case of Turkey offers a unique ground where the relationship between technocracy and military tutelage can be observed concretely. After the March 12, 1971 Memorandum, the technocrat-dominated governments formed marked the beginning of a period in which the military controlled the political process without directly seizing power. The technocrats serving in these governments were appointed with the guidance of military structures rather than electoral support and functioned within a supra-partisan approach. However, this administrative model shows that technocrats did not have the capacity to make decisions independent of the political will, and that they actually served an understanding of governance shaped under military control.

Similar trends are also evident in other regions. Prolonged economic crises, debt burdens, and weakening party systems in Latin America have paved the way for technocrats to form strategic alliances with military or authoritarian regimes. In this context, technocrats have become structural figures who, beyond their technical expertise, ensure the stability of regimes and strengthen their international acceptance. In Asia, during periods of intense political polarization, ethnic tensions, and ideological conflicts, technocrats have come to the fore as representatives of impartiality and technical rationality. This situation has played an important role in both maintaining internal political balances and instilling confidence in external actors in governance processes. Thus, technocracy has emerged as a common governance model used in legitimacy production, crisis management, and international acceptance strategies across different political geographies.

The study also emphasizes the role of technocrats in providing international legitimacy. Especially in terms of foreign aid, loan agreements and international reputation, technocrats represent a more acceptable face of authoritarian regimes. Therefore, the presence of technocrats in government serves not only domestic politics but also foreign policy strategies. Reducing relations with international organizations to a technical level becomes an element that obscures the political nature of the regime.

In the conclusion, the study emphasizes that technocracy has moved from being a temporary crisis management tool to becoming a legitimization strategy of authoritarian systems. In military tutelage regimes, technocrats constitute a mechanism that both controls the visibility of the administration and limits political participation. By restructuring authority through technical knowledge, these figures replace forms of legitimacy based on direct popular participation. In this way, technocracy becomes a form of government that weakens democratic control, distributes political responsibility and reinforces authoritarian structures.